

EL 21 DE FEBRER ARRIBA EL NOU VOLUM DE LA SÈRIE DE ROWLING

Harry Potter existeix

JORDI GRAUPERA

Com que Harold Bloom diu que llegeix una mica de català ho aprofitaré per fer-lo enfadar: Harry Potter és una de les millors sagues de literatura fantàstica popular que s'han escrit. D'entrada puc semblar un ignorant, però no: només sóc un fanàtic. Per què és una bona saga i per què l'últim volum és bo? Es pot fer una llarga llista. Si ens posem escolàstics i mesurem la causa per l'efecte ja en tenim prou afirmant que si milers de nens de tot el món han preferit més de dues mil pàgines de literatura a qualsevol altra cosa, J.K. Rowling es mereix alguna cosa més que el Príncep d'Àstúries de la concòrdia. ¿O qui llegeix aquest suplement no està d'acord que llegir humanitza? Però

tampoc costa gens descriure les virtuts dels quatre volums apareguts fins ara en català, i especialment l'últim (que ara publicarà Empúries): *Harry Potter. L'Orde del Fènix*.

Hi ha alguna cosa que ressona en aquests llibres. Aquesta cosa és Europa. Es nota molt que el producte ve del Vell Continent, que la seva autora ha llegit molt i bé i ha paït molt i bé la nostra literatura. En els tòpics que maneja i desmanega és fàcil reconèixer Tolkien, el Rei Artús, la *Chanson de Roland*, Enid Blyton, Roal Dahl, Jules Verne, Agatha Christie, Henry James i fins i tot el *Quixot* (Sancho inclòs) i Odisseu.

Segurament, però, la principal virtut (el que enganxa) de les aventures del jove bruixot és la versemblança. Anem a pams: Harry Potter és la història d'un món paral·lel. Un món que cohabita amb el nostre, que, de fet, més que paral·lel és transversal: constantment està implicat en les petites quotidianitats. És un món de mags que pretenen només viure la seva vida en pau, però acompanyats de tota mena de criatures fantàstiques: dracs, trolls, elfs, gnoms per citar els més reconeixibles. Però s'amaga, és clandestí, secret, esotèric. Per què? Perquè cada cop que s'ha deixat veure, els habitants no-màgics d'aquest planeta han cregut haver-se tornat bojos o han reaccionat violentament. D'aquí Rowling extreu tota la nostra literatura fantàstica: qui es va inventar els dracs, qui els gnoms, qui...? Ningú, només són petites fuites del món màgic. D'aquí també

les cremes de bruixes a l'Edat Mitjana i la por a certs fenòmens incomprensibles. Fins i tot, l'univers creat per Rowling justifica allò del nostre món que no entenem: què fa un home parlant sol pel carrer? És boig? No. És un bruixot xiuxiuejant les paraules d'un conjur que obre no sé quina porta secreta cap a no sé quin carrer secret.

No els ha passat mai que no troben les claus de casa, tot i que saben que les han guardat a la butxaca i al cap d'una estona, efectivament, són a la butxaca? Entremaliadures de mags adolescents que empetteixen o fan desaparèixer una clau per riure una estona. Gent que vesteix estrafolària? Mags que no coneixen els costums dels humans corrents...

un nazi a favor de la puresa de sang màgica i mestís alhora, (els sona?) va assassinar els seus pares. Per alguna estranya raó no va poder amb l'infant Harry. Per culpa d'això el superdolent es debilita fins a gairebé desaparèixer. En Harry viu aïllat del món màgic adoptat pels seus tiets humans mentre és el nen més famós a l'univers dels bruixots. Als onze anys és admès a l'escola de bruixeria més famosa (Hogwarts) i introduït en la màgia i la fama, però sense haver demostrat res. Juga a l'antiheroi. Els quatre primers volums expliquen els quatre primers anys d'escola i també els quatre intents del superdolent de tornar a tenir poder. Tres fallits. L'últim, reeixit. Així doncs, el cinquè llibre comença

J.K. ROWLING, AUTORA DE LA SÈRIE DE HARRY POTTER, SIGNANT LLIBRES ALS FANS DELS SEUS LLIBRES

I un llarguíssim etcètera que inclou gran part de la tradició fantàstica europea: Merlí, la pedra filosofal suposadament descoberta per Nicolas Flamel, els basiliscs, les petrificacions de Perseu, les mandràgores, les sirenes, els hipògrifs.

UN MÓN IGUAL A COM ÉS ARA

La gràcia està en el fet que si el món de Harry Potter existís, el nostre món seria exactament igual a com és ara (cosa que no passa amb altres aventures fantàstiques: Tolkien o Úrsula Le Guin, George Lucas). Si el món de Harry Potter existís l'única diferència seria que Rowling en lloc de ser escriptora seria periodista.

L'esquelet argumental de l'últim volum és similar al dels altres quatre. Harry Potter és un nen. Quant tenia un any, el dolent, Voldemort,

de nou amb la tornada a l'escola, amb la diferència que aquest cop sí, Voldemort és actiu; i amb l'inconvenient que les autoritats màgiques no s'acaben de creure que hagi tornat. Els reduïts i irreductibles defensors de la pau i la igualtat funden un orde per a la resistència com si fossin croats: l'Orde del Fènix. En mig d'aquesta batalla Harry Potter n'ha de guanyar una altra: té catorze anys, és radicalment adolescent i sospitosament torturat emocionalment: mal humor, cabdries, mals de cap, mals d'amor. La història és completa: aventura popular, tradició cultural, retrat psicològic, esdeveniments corals, etimologies significatives per a segones lectures, un gran entreteniment, un final obert i un trist desenllaç. Tot un llibre. Per a nens, diuen.

ENIGMÍSTICA

Noa N i el nou noi Noè

MÀRIUS SERRA

MariusSerra@verbalia.com

Jordi Solé i Camardons (Oliana, 1959) és sociolingüista i amant de la ciència-ficció. En el primer camp és coautor, per exemple, d'un interessant *Diccionari de sociolingüística* (Enciclopèdia Catalana, 2001) que comprèn des de la A d'"Acadèmia oficial de la llengua" fins a la Z de "Zulu", passant per la L de "Llengua morta". Ja posats, recomano la lectura atenta de deu entrades d'aquest diccionari que ens poden permetre fer-nos càrrec de la nostra situació actual; trio, gens innocentment, les encapçalades pels rètols: acrolecte, comunitat de parla terminal, deserció, discriminació, disgregació lingüística, glotofàgia, obsolescència, ocultació lingüística i secessió. Un missatge no gaire secret, oi?

Però Solé també es dedica a la novel·la de gènere. En l'àmbit de la ciència-ficció, acaba de publicar *La síndrome dels Estranys Sons* (Tres i Quatre, 2003). Un bon dia una noia anomenada Noa es veu afectada per una síndrome que li impedeix parlar i escriure, però no pas entendre el que sent ni llegir. Cada cop que obre la boca només pot emetre sons intel·ligibles que l'autor de la novel·la transcriu pitjant el teclat sense mirar-s'hi (per exemple, els tres primers cops que això passa la Noa en teoria diu NNNNNPPPPGGGNrrrrrTTTBBB-BSSSS, però a la quarta la transcripció canvia a NynynynnyllllkkkgrrrrvmmmmKKlllllnknknknkstttlll). La síndrome dels Estranys Sons (SES) anirà afectant cada cop més gent, professionals o no del llenguatge, ningú no serà capaç de desxifrar els seus missatges i els sesosos formaran una veritable comunitat que patirà els problemes socials derivats de la seva diferència. Solé explora les paradoxes de la comunicació que provoquen uns éssers capaços d'actuar com a receptors però aparentment inservibles com a emissors. De mica en mica, els sesosos troben maneres de comunicar-se amb els no sesosos més sensibilitzats pel seu problema. Agafen un diccionari i hi assenyalen amb el dit, paraula per paraula, les entrades que poden expressar el que volen dir. La història de la Noa té una resolució d'aquelles que no convé revelar, prou plaentable tot i que vibra en una longitud d'ona entre esotèrica i apocalíptica. És un desenllaç ben travat que permet albirar una possible obertura de la ciència-ficció catalana a camps específics de la lingüística-ficció.

TRES REFERENTS INTERESSANTS

El plantejament d'un llenguatge capaç de ser comprès però no reproduït remet a tres referents interessants de caràcter literari, filosòfic i lingüístic. El literari és el conte *El dialecte de la tribu*, de l'oulipià Harry Mathews, en el qual es desenvolupa el concepte de la llengua palindròmica del *pagolak*, que es pot aprendre però no pot ser mai traduïda. El filosòfic ens transporta al món dels sofistes. Protàgoras d'Abdera, entre d'altres idees clau, defensa una lògica que permeti validar A i No A alhora. Finalment, en l'àmbit lingüístic, són destacables les bases de dades de *no-paraules* del psicòleg José Ramón Alameda Baillén. A Alameda li interessa discriminar entre paraules i no-paraules a l'hora de valorar les respostes dels seus subjectes d'estudi. Per això estableix llistes de no-paraules de quatre o cinc lletres, i en rastreja les relacions de veïnatge amb les paraules reals. Una paraula i una no-paraula són veïnes, conclou, quan tenen la mateixa longitud i difereixen només d'una lletra, tot mantenint l'ordre de les restants. Així, la Noa de Solé seria veïna d'un noi nou anomenat Noè capaç de viure sense oxigen, respirant només nitrogen.